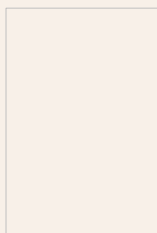

Následující text, který byl redakci zapůjčen, zpracoval Jaroslav Dobrovolný podle svého osobního leteckého deníku - začíná 14. březnem 1939:

ZE VZPOMÍNEK STÍHACÍHO PILOTA

Sloužil jsem jako stíhací pilot u 3. leteckého pluku v Piešťanech. Bylo právě poledne, kdy nastala moje anabáze - příprava na cestu boje za osvobození vlasti. Slovensko vyhlásilo samostatný slovenský stát, později byla dokončena okupace celé naší vlasti. Slovenští kamarádi letci nás české letce předali německým ordonerům a ti nás vlakem přepravili do Brna do kasáren ve Střelecké ulici, kde nás okupanti propustili z armády.

Odcestovali jsme do Prahy na MNO (Ministerstvo národní obrany), kde nám byl vyměřen měsíční plat, poněvadž jsme byli vojáci z povolání. Nacisté nám nabídli leteckou službu u Lufthansy. Tuto nabídku jsme odmítli, a tím vlastně se o nás začala zajímat německá policie. Nastoupil jsem do továrny Avia na kontrolu. Zde bylo zaměstnáno mnoho bývalých vojenských letců. V tomto prostředí našich kamarádů - se začalo uvažovat o odchodu, pochopitelně ilegálním, do zahraničí. Několik pilotů se scházelo ve Vysočanech v restauraci U lípy. Zde se zorganizovala naše skupina letců, která se po obdržení pokynech od Svazu letců 21. 5. 1939 rozhodla opustit ilegálně okupovanou vlast přes Polsko do Francie, kde v té době byla jediná možnost vstoupit do armády, do cizinecké legie a v té snad bojovat proti nacistům. Jiné informace jsme v té době neměli možnost získat. Proto naše malá skupinka pilotů, kteří byli všichni propuštěni z čs. armády, opouští svoji vlast. Naše rozhodnutí jsme tajili do posledního dne odchodu, abychom nebyli prozrazeni. Z těchto důvodů jsme se nemohli rozloučit ani se svými nejdražšími...

Překročení polských hranic po dvojicích se podařilo bez překážek. Začátkem června 1939 nás polská pohraniční stráž dovezla do Krakova a ubytovala nás v turistické noclehárně v Głównym rynku. Zde byla skupina utečenců z čs. armády organizačně podchycena pod vedením Jirky Krále, také pilota. Skupina třinácti čs. pilotů zde navazovala styk s polskou vojenskou správou ve Varšavě. Jednání se neustále protahovalo. Mezitím nás polské úřady z Krakova přestěhovaly do nedalekých Bronovic, kde již byl mezi námi pplk. Svoboda. Situace tu byla velmi špatná. Málo jídla, pouze dvakrát za den. Finanční příjem velmi malý, pouhý jeden zlotý na týden...

Koncem srpna 1939 se začalo něco pozitivního dít. Dostali jsme rozkaz přeletět nějaká letadla polní letiště Gura Půlavská. Vzhledem k tomu, že v leteckém učilišti byla pouze stará, pomalá letadla jako Potéz, R-U-D, stíhačky PZ-7, hlásili jsme se k polním letkám. Toužíme se pomstít, chceme a musíme splnit naši přísahu vlasti a našemu národu. Stále čekáme a čekáme - nic není rozhodnuto **31. 8. 1939** na letišti Dumbлін přicestovala velká skupina čs. letců z rozpuštěného tábora z Bronovic. Zbytek vojáků pod vedením pplk. Svobody směřuje k rumunským hranicím.

Je **1. září 1939**, hitlerovské Německo, jeho wehrmacht a oddíly SS přepadly Polsko.

2. září kolem deváté hodiny reproduktory křičí: Uvaga, uvaga, pozor 21 - nálet. Tímto číslem bylo označeno naše letiště. Nastal hrozný zmatek. Utíkám k letadlu a startuji s velitelem kpt. Chřňavičem a Šimanovským. Ihned po startu točíme levou zatáčku a nabíráme výšku. Již je vidím. Svazy nacistických bombardérů typu Dornier. Asi po 50 bombardují naše letiště. Nestačíme rychlostí, nestačíme výzbrojí, a tak honem k zemi a nízkým letem pryč z dosahu německých stíhačů a kulometů.

Přistáváme v Gure Půlavské. Po opuštění letadla vidím sloupky černého kouře a slyším ohromné výbuchy - oheň. Mráz mi běží po zádech. Tak taková je válka! Vzpomínám na naše kluky, kamarády, kteří zůstali na letišti v Dumbліnu. Vypukla strašná německo-polská válka. Pro naše kluky má však připravena velká zklamání - utrpení a velmi těžké zkoušky zralosti. Ano, toto velké zabíjení lidí, to je válka. Také čs. letci jsou mezi prvními, kteří zaplatili velikou daň - první padli, položili svoje životy za svobodu své vlasti na půdě polského národa. Stalo se tak 2. září 1939 na letišti v Dumbліnu.

17. 9. 1939 - Jsme pořádně hladoví. Po celonoční jízdě jsme ve městě Kolodno. Zastavujeme a hledáme jídlo a pití. Je právě 12.10 hodin, když nás obklíčili a zajali vojáci Rudé armády. Tak se stávám já, čs. pilot ve službách polského letectva, zajatcem Rudé armády. Nepomáhá žádné vysvětlování, že jsou tu ženy a děti, civilisté, prchající před Němci. Dostáváme jedinou odpověď: "Davaj vperjod!" Nevíme, co nás čeká. Celý průvod hlídá silná ozbrojená vojenská hlídka na koních. Jdeme cestou necestou - potok, voda, les - o hladu a žizni.

22. 9. - Šepetovka. Na zdejší fotbalovém hřišti je asi dvacet pět tisíc, možná třicet tisíc polských zajatců. Civilisti jsou tu taky, volně v

přilehlém parku. Život je tu strašný. Na záchod musíme po deseti lidech, strava bídná, hlavně studená kaše, nějaké rybí kosti, chleba. Jednou denně studený čaj. S polskými zajatci se zachází zle. Trhají se jim hodnoty, stále je slyšet "kulaci, buržousti." I já jsem si strhl označení polského plutonového (četaře). Chci mezi civily, ale nevede se mi to. Při jednom mém pokusu o únik do parku, když mě zase chytil strážný, se najednou o mne začal zajímat ruský důstojník. Po dlouhé česko-ruské rozmluvě konečně pochopil oč jde, a nás pět čs. letců vyvedl z tábora. Ubytoval nás v dřevěném srubu, donesl chleba, čaj, kaši, rybí konzervy, dal nám slámu a deky.

29. 8. - Konečně opouštíme Šepetovku ve společnosti civilistů. Jsou to polští železničáři, stařečkové, žena s dětmi a nás deset čs. letců. Vede nás tentýž ruský důstojník, který se o nás tak pěkně staral.

1. 10. - Řekli nám, že až překročíme ruskou hranici, budeme volní. Nikdo sice neví, co pak budeme dělat, ale přesto mám radost. Náš ruský důstojník nám vysvětluje, proč Rusové zacházejí s Poláky tak špatně. Je to prý částečná odplata za rok 1921, kdy Poláci, kteří tenkrát odcházeli od Kyjeva, zase zacházeli zle s Rusy.

2. 10. - Kolem druhé odpoledne přicházíme do pohraničního města Ostrog. Je sice okupováno Rudou armádou, ale my jsme skutečně volní. Sami si chodíme nakupovat a vaříme si.

5. 10. - Toho dne přišlo z Ruska asi 3000 polských zajatců na stavbu silnic. Přichází náš ruský ochránce a loučí se krásnou češtinou. Zůstali jsme pař!

8. 10. - Je neděle. Jsme rozhodnutí opustit Ostrog a cestovat do Zbolbunova nebo někam na jih. Za Ostrogem nás potkává nějaký muž na kole a zdraví nás: "Nazdar kluci!" Je to volyňský Čech a řekl nám, že v Českém Kvasilově jsou nějakí čs. vojáci a že tam mají i kancelář.

9. 10. V Českém Kvasilově velí našim vojákům šcpt. let. Liška, takže jsem mezi svými. Přestal jsem být v ruském zajetí jako polský letec, a stávám se ruským zajatcem jako československý letec.

Cesta ke svobodě a porážce fašismu byla ještě dlouhá a nelehká. Obstáli v ní se cítí naši letci, což dokládá i výčet hlavních dat z válečné a poválečné životní cesty J. Dobrovolného:

20. 6. 1940 - Zařazen do skupiny 33 čs. letců a uvolněn ze zajateckého ruského tábora v Orankách - odjezd do Turecka - Egypta - Arábie - Indie - kolem celé Afriky do Anglie - Liverpoolu.

27. 10. 1940 - Zařazen do anglické RAF jako stíhací pilot.

15. 6. 1941 - Zařazen k 312. čs. stíhací peruti, operační pilot.

21. 3. 1942 - Sestřelen - těžce raněn - nemocnice - znovu operační činnost u perutě.

13. 4. 1943 - Ukončena první operační činnost - 6 měsíců odpočinku u D. F. - přelety a zkoušky stíhacích letadel.

1. 10. 1943 - Zařazen do operační činnosti u 313. čs. stíhací perutě, účast na invazi do Francie.

13. 8. 1945 - Opožděný návrat do vlasti na příkaz velení, do Prahy.

15. 3. 1946 - Demobilizace - nástup k ministerstvu dopravy jako zkušební pilot a pilot vládní letky - až do konce října 1950. Pak propuštění z letectva.

5. 3. 1951 - Zatčen a uvězněn jako vlastizrádce.

5. 9. 1951 - Propuštěn z vězení po několika proběhlých soudních jednáních. Za půlroční pobyt za mřížemi, musí doplatit 7500 korun, být ve věznicí pracoval.

"Ano, byli jsme zavíráni jako vlastizrádci, a to byl strašný morální úder do duše od vlastních lidí, kteří měli absolutní moc a kteří nás zavřeli za mříže bez důvodů. Byl to bolestnější pocit, než když jsem byl zraněn v boji s nepřátelským letcem nad jeho územím, v boji za naši svobodu - vlastně i jejich svobodu."

Memento v podání Jaroslava Dobrovolného:

"Veřejnost je přesvědčena podle tisku a sdělovacích prostředků o provedení poctivé rehabilitace zahraničních válečných letců.

Ano, byla provedena, ale pouze morálně. Odškodnění za poškození po roce 1948 nebylo dosud žádné. To bylo pouze pro domácí, odchovance totalitním režimem, při nuceném odchodu z armády po sametové revoluci. A věřte, nebylo malé."

Použito materiálu otištěného v časopise Devítka, č. 9, 5. 5. 1994, autor: Jaroslav Šmíd